

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

§. 1. Quid, & quotuplex sit?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

peccato incestus, sicuti rectè notavit Sanchez lib. 7. mar. d. 67. num. 7. quare, nec speciatim, ut incestum in Confessione explicandum, quia in copula illicita (ut nimis saepe dictum est) Tridentinum abstinuit ab his remotioribus gradibus contractionem impedimenti, &c.

Vides ergo diversitatem, præsertim illam de incestu Titius enim cognoscendo, consanguineas Bertæ vxoris suæ in remotioribus illis gradibus, committit incestum. Idem verò Titius cognoscendo consanguineas dictæ Mariæ sibi extraneas, sed jam vnitæ per copulam illicitam, cognoscendo, inquam, eas, quæ Mariæ sunt conjunctæ in primo, & secundo gradu, committit quidem incestum, sed cognoscendo eas, quæ eidem Mariæ sunt conjunctæ in tertio, & quarto incestum non committit.

4. Dixi autem n. 2. (petere licitè non potest) potest enim, imò, & debet, reddere ne ex peccato vnus conjugis petatur dampnum alteri. Nam propterea, sic, & alter consenserit ad prædictum incestum, etiam, & ipse petere non poterit, ut explicatius alibi docui, l. 7. in Decal. c. 4. §. 2. in præf. 12.

5. Tria tunc exciderunt, quæ te ignorare non conuenit, Primum, Secundum Sanchez l. 7. d. 3. n. 1. & Pontium l. 10. c. 7. n. 6. alibi, excusari ab hac pœna non valendi petere debitum, à suo conjugè, mulierem, quæ præcisè vi oppressa fuit à consanguineo sui viri, quia tunc cum culpam non committat mulier, non meretur pœnam, esto naturaliter oriatur affinitas. Secundum, eandem excusationem concedi probabiliter à nonnullis, ut Pont. l. 2. Bonac. de mar. g. 4. p. 2. n. 5. Avers. q. 17. mar. sect. 3. Ver. Quid si fem. contra Sanch. & Pontium, si ex metu gravi, siue mulier, siue vir cogatur similem incestum committere. Nam quamvis tunc peccent, Ecclesia tamen non videtur tunc illum, vel illam castigare tanta pœna velle. Tertium, probabiliter etiam à nonnullis concedi eandem excusationem, si ad hoc ignorantia, siue facti, siue juris, siue pœnæ, dummodo non sit affectus, ut liberi dicti conjuges peccent, id quod clare docet Sanchez l. 1. d. 3. n. 43. De his tribus, lege Dianam p. 11. tract. 5. ref. 3.

§. IV. Qualis copula Affinitatem pariat.

1. Quoniam copula radix est prædictæ Affinitatis, ideo maxime hic explicari solet, qualis esse debeat copula, ut illa certo Affinitas oriatur. Dico, hac in re vnum esse certum, incerta duo: Certum est, nequaquam sufficere actus quantumcunque turpes esse, sed requiri copulam consummatam intra vas femineum, ubi effundatur semen.

2. Hinc non confurgit hoc impedimentum ex copula sodomitica, nec ex copula cum mortua, nec ex effusione seminis omnino extra vas, nec ex congressu spadonum, qui verum semen non emittunt, nec, ut declarauit Pius V. ex Matrimonio rato non consummato, ex illo tamen oriri impedimentum publicæ honestatis, ne obliuiscaris.

3. Contra, ut vult Sanchez l. 7. d. 64. n. 17. confurgit ex copula habita cum dormiente, cum ebria, cum infana, cum invita, cum coacta, cum ignorante, siue jus, siue factum; tunc enim vera fit feminum commixtio, & fit vnum principium generationis.

4. Atque hic nota diligenter differentiam, nam nunc docemus, oriri Affinitates à copula, etiam vi, vel metu habita: at paulo ante in præced. num. 6. docuimus ex copula vi, metu, &c. habita, non oriri pœnam non valendi petere debitum: quæ duo, quia sunt valde diversa, ideo valde notanda. Prius enim est ante contractum matrimonium, posterius vero est post illud jam legitime celebratum.

5. Jam vero, incertum est, Primò. An oriatur affinitas si semen emittuntur extra vas, sed illud sibi matrix attrahat, vel, si aliqua tandem arte, etiam ope Dæmonis, intra vas mulieris intromittatur. Negat Pontius, lib. 7.

cap. 33. num. 2. affirmat cum communi Sanchez l. 7. d. 64. num. 15. Pont. g. 3. p. 12. n. 14. Avers. q. 17. sect. 1. Ver. Dubitari etiam, Perez d. 3. sect. 1. n. 4. G. Hurt. d. 20. de mar. diff. 1. num. 3. & merito, jam enim licet adest verissima seminum commixtio.

6. Incertum est secundo. An prædicta Affinitas oriatur si intromisso semine viri, mulier suum semen femineum non emittat, quo aliquando in femina frigidiore fertur, posse contingere?

Respondeo, Quamvis debeat semper præsumi, femina etiam, & ipsam feminalem, vnde, nisi euidentissime contrarium constet, in praxi, tum in foro fori, tum in foro conscientie est pronuntiandum. Affinitatem esse contractam, tamen pro eo raro casu, qui posset contingere, duæ sunt sententiæ.

7. Non oriri tunc affinitatem, docet Perez l. c. num. 5. G. Hurt. l. c. num. 4. Avers. l. c. V. Dubitatur tamen, alique, & nouissime Verricelli, r. 4. q. 20. 27. sect. 10. Ratio principalior est, quia ex Medicorum sententia ad generationem requiritur necessarium semē femineum. Quando igitur hoc absit, cum vir, & mulier non possint fieri vnum principium generationis, quod est radix Affinitatis, ipsa Affinitas oriri non potest.

8. Oriri tunc Affinitatem, docet Sanchez l. c. num. 20. Pontius l. 7. cap. 33. num. 2. alique, qui, hi probabilius putant, non esse necessarium ad generationem femineum semen, esto adiuuet. Quare sine hoc poterunt vir, & mulier fieri vnum principium generationis.

9. Vtraque sententia est probabilis, ut fateatur idem Sanchez l. c. n. 19. & in simili iterum dicitur à nobis aliquanto inferius, tract. 5. c. 7. n. 5.

CAPVT XIII.

Impedimentum Duodecimum.

IMPOTENTIA.

§. I. Quid, & quidplex sit?

1. Impotentia coeundi, seu inhabilitas ad consummandam copulam (quam Sacri Canones *Toto titulo de frig. & maleficiis*, frigiditatem appellant) est impedimentum dirimens Matrimonium contrahendum, idque jure naturæ est, ut non possis tradere tuum corpus ad actum illum impossibilem. Quare, siue tu scias, siue tu nescias impotentiam, si tamen verè impotens sis, impedimento eris affectus, & consequenter ineptus ad Matrimonium.

2. Dixi autem primò, (*impotentia coeundi*) nam impotentia generandi (quam *sterilitatem* appellamus) impedimentum non est dirimens; Ita Sanchez l. 7. d. 97. num. 26. tunc enim, si haberi nequit primarius finis Matrimonii, nempe prolis generatio, habetur tamen secundarius, qui est remedium concupiscentiæ. Porissimum, quæ jam adest immediatè potestas perficiendi copulam, esto absit, quasi per accidens effectus copulæ, id est proles. Nam propterea potest Maritus commisceri cum vxore vicina partui quamvis sine effectu novæ prolis, &c.

3. Dixi item (*dirimens matrimonium contrahendum*) nam impotentia superveniens Matrimonio jam contracto, siue consummato, siue rato, illud non dirimit. An vero tunc liceat usus Matrimonii, dicemus §. 5.

4. Impotentia autem hæc tunc certo adest, quando aliquid, ut volunt Sanchez l. 7. d. 92. per totum, & d. 107. Pont. l. 7. c. 60. n. 3. & G. Hurt. d. 22. diff. 1. 3. & 7. ex his tribus certò deest, vel scilicet deest Potentia ad penetrationem vas, vel Potentia ad emittendum verum semen, vel Potentia ad illud emittendum intra vas, neque enim sufficit, si emittatur extra vas, quamvis in ejus ore. Lege G. Hurt. l. c.

5. Hæc

5. Hæc autem certitudo potest esse, vel certa, & evidens physice, (ut, si vir æputata habeat virilia, aut omnino arida) vel certa, seu valde verosimiliter evidens, quo pacto dicetur certa moraliter) ut si membrum virile sit aliquantum aridum, vel fœmina sit ita arcta, ut valde probabiliter non possit incisione, vel alio remedio adjuvari. Quando autem adsunt indicia probabiliter indicantia impotentiam, ita ut oppositum probabilitatem nullam habeat, dicitur certo moraliter adesse impotentia. Nos hanc probabilitatem vocabimus deinceps veram probabilitatem, vel, ut dixi, certitudinem moralem.

6. Quando hæc certitudo, sive physica, sive moralis non adest, tunc profecto impotentia erit dubia, idque tunc est, quando indicia ad prædictam certitudinem physicam, vel moralem non attingunt. Quare, quando potentia est probabilis, ita ut etiam oppositum, id est impotentia sit probabilis, inter dubias connumeratur in hac materia, quia cum tunc deficiat à certitudine physica, vel morali, incerta censenda est in tanto negotio pertinente ad Matrimonium. Quoniam ergo ejusmodi impotentia; vel est perpetua, vel temporalis, vel dubia, loquamur de singulis separatim.

§. I. Impotentia absolute perpetua.

1. Impotentia absoluta, & perpetua (quæ tunc adest quando ea, certo physice, vel moraliter, ut modo explicui, nec arte, nec medicamento, absque gravi periculo, removeri potest) est certo impedimentum dirimens Matrimonium contrahendum, vel cum ipsa contractum. Constat ex claris lurbis. C. *Fraternitatis de frigid. & malefic.*

Si mulier adeo sit arcta, ut nulla incisione vel remedio adjuvari possit, est certo perpetuo impotens: at si incisione non valde difficili adjuvari posset, tunc non esse, nisi impotentiam temporalem docet Sanchez l. 7. d. 9. 3. cum communi, quia putat, obligari fœminam, cum non valde difficilem incisionem pati. At esse perpetuam, & Matrimonium dissolvendum, tenet mordicus Pontius l. 7. c. 62. latè. Lege etiam Dian. p. 1. tract. 5. resol. 1. 1. latissimè, quia, contra, putat, non obligari fœminam ad incisionem illam. Si cum legas, merito illi non repugnabis.

2. Quid si solum per miraculum tolli possit impotentia?

Respondeo, adhuc esse impotentiam perpetuam, atque adeo afferentem impedimentum dirimens. Ratio est, quia consideranda impotentia est juxta cursum naturalem, non juxta miraculosum. Puto tamen, impotentiam ex maleficio, si per orationes, suffragia, & exorcismos, multo magis, si per medicamenta naturalia removeri posse prudenter judicaretur, non esse perpetuam, sed temporalem, quia tunc essent remedia spiritualia quidem, sed quasi ordinaria; & non miraculosa.

3. Quid, si ejusmodi Maleficiati impotentia, ope magica tolli possit?

Respondeo, si cum peccato, reputabitur perpetua, quia, quod cum peccato fieri debet, impossibile reputandum est: Si sine illo, sanè reputabitur possibile, atque adeo perpetua impotentia non erit: intellige, quando hæc possibilitas facilis, seu certè, non valde difficulter habere executionem possit.

4. Triplici autem modo à Mago obtineri ejusmodi impotentia remotio solet. Primo, per novum maleficium, & tunc impotentia est perpetua, quia ejus remotio non posset haberi, nisi cum peccato. Secundo, per nullum maleficium, sed, vel tollendo signum maleficii sine maleficio novo; vel adhibendo medicamenta naturalia, & tunc impotentia est temporalis, si haberi id non valde difficulter posset, quia sic sine peccato, ut alibi diximus L. h. 2. in Decal. cap. 6. §. 7. impotentia tolleretur. Tertio, si quamvis obtineri remotio impedimenti pos-

set à Mago sine novo Maleficio, tamen prædicta remotio non ablaturum, nisi cum Maleficio, quia non nire solet, quando signum Maleficii haberi non potest ex eo, quod v. g. fuit projectum in Mare, vel confusum in actione transeunte, v. g. in comestione, vel in ratione verborum, & hoc pacto impedimentum est perpetuum, quia licet alias posset sine peccato tolli, tamen de facto nunc sine illo non tollitur.

An mulier jam conjugata obligetur pati incisionem nec periculosa, nec gravis doloris, etiam si debet procedat ex parte viri, Alij negant, Alij affirmant, quæ probabiliter, ut latè cum aliis minutis prælo-

5. Porro, quando certo physice, vel moraliter constat de impotentia, cum qua contractum fuit Matrimonium, nollum illud omnino censendum esse. Sanchez l. 7. d. 107. num. 2. & deinceps. Pontius, cap. num. 1. G. Hurt. d. 2. 2. diff. 1. 1. Perez d. 37. tit. 15. Quid tunc non licebit conjugibus se ut conjuges generare, sunt separandi. Quod, si iudex præceptum illud forte ponat etiam sub excommunicatione, ut se mutuo tractent, non valebit præceptum, nec excommunicatio, quia inniteretur præsumptioni Potentia, adeoque prædicti Matrimonii: at præsumptio cedit veritati. Pro foro autem externo semper requiritur sententia iudicis declarantis Matrimonium invaliditatem, quæ tunc iudex (hæc audibile de frig. & malefic.) debet dicere, si certa modo dicto appareat impotentia (num. 1. 1. 2. b. dicam infra) nullo requisito iuramento conjugum nec testimonio septimæ manus: quæ omnia dicta explicamus non multo post.

MATRIMONIUM EVNUCHI, SEV SP. ADULT.

6. Hinc, si quis ambobus Testibus caret, vel utriusque attritus habeat, invalide Matrimonium contrahitur, cum verum semen emittere non possit, impedimentum bonat perpetuo. Quod cum definitum sit à S. S. V. apud Gut. l. 1. quasi. Canon. cap. 6. in 2. edit. Sanchez, cap. num. 17. Pontius, l. 7. cap. 67. & 68. aliud addere opus non est. Illum, qui cum sana, atque integra virilia habet, non pollet testiculo, esse potentem ad semen verum emittendum, & consequenter esse aptum ad Matrimonium cum Medicis Perez, d. 37. tit. 3. n. 4.

MATRIMONIUM DECEPITUM.

7. Quamvis Ecclesia, teste Sanchez l. 7. d. 31. n. 2. non reiciat senes à Matrimonio inveniendis, qui præmit, vel ex ipsa natura, vel medicamentis vel a quocunque ciborum posse fieri sufficientes ad actum conjugum, tamen, si supponamus, hanc sufficientiam adesse nullum posset, quid dicendum? Loquamur prius de Senectute de Vetula.

8. SENEX, si ita viribus exhaustus supponatur, nunquā possit actum conjugalem consummare, nec contrahet, quia tunc ejusmodi impotentia esset in se totum perpetua. Ita Sanchez l. 7. d. 2. n. 74. Avez, p. 1. 1. 1. V. Septimo possum. Bonac. q. 3. p. 1. 3. n. 8. alique contra Henríquez, apud Bonac. l. c. alioque putantes, non contrahere, quia semper retinet potentiam suam in se fecam seminandi. Si verò sit ejusmodi, ut possit ad prædictis cibis, ac medicamentis illum actum consummare, quamvis generare non possit, quia illud in se sterile sit, contrahet valide, quia impotentia non est temporalis. Nam propter similem rationem moriturus possumus, licet ob diutissimam febrem tunc non sit aptus ad copulam; tamen aptus est ad Matrimonium, quia illa debilitas, est (puta cum convalescet) amovibilis.

9. Pontius apud Hurt. max citandum tenet Matrimonium non solum iniiri posse valide ob finem generandi sobolem, ut communiter fit, sed etiam, si fiat solum ad societatem cum vxore, unde impotentem perpetuum, atque prædictum senem essetum posse, valide Matrimonium iniire cum prædicto sine. Sed, quia nos non